ਸਮਤਾ ਨਾਇਡੂ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2020 ਦਾ 367-368)

02 ਮਾਰਚ, 2020

[ਉਦੈ ਉਮੇਸ਼ ਲਲਿਤ ਅਤੇ ਵਾਈਨ ਸਾਰਣ, ਜੇਜੇ]

ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973-ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ – ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਮੁੱਢਲੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਸਨ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਵਾਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਖਤਾਂ ਨਾਲ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਫਾਰਮ 29 ਅਤੇ 30 ਉੱਤੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ "ਵਾਹਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰ" ਦਾ ਲਾਭ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਸੋਧ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਨਵੀਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਹੋਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸੋਧ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। – ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਮੁਢਲੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਨਾਲ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਮੰਨਿਆ – ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਫੈਸਲਾਃ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਕੋਈ ਮੁੱਢਲਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਕਿਸੇ ਤਕਨੀਕੀ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਸਿਰਫ ਸਹਾਇਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ - ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਸਨ-ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤਾਲੁਕਦਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੂਨਮ ਚੰਦ ਜੈਨ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

ਆਯੋਜਿਤ 1. ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਥ ਨਾਥ ਤਾਲੁਕਦਾਰ ਬਨਾਮ ਸਰੋਜ ਰੰਜਨ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ"। ਇਹ ਅੱਗੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ' ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਹੀ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਜਾਣ' ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 203 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀ ਤਾਂ ਸਥਿਤੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਰਣਵੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੂਨਮ ਚੰਦ ਜੈਨ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਨ। ਪੂਨਮ ਚੰਦ ਜੈਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 16 ਵਿੱਚ ਵੀ ਤਾਲੁਕਦਾਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 50 ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਬੇੜਾ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ "ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ"' ਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ "ਜੇ ਦੋਵਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਇੱਕੋ ਹੈ", ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। [ਪੈਰਾ 14][1144- ਈ ਜੀ; 1145-ਏ]

2. ਜੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਪੈਰੇ 3,4 ਅਤੇ 5 ਵਿੱਚ ਮੁਢਲੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਸਨ ਕਿ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਾਹਨ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਕਿ ਫਾਰਮ 29 ਅਤੇ 30 ਉੱਤੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਜਾਅਲੀ ਸਨ; ਕਿ ਫਾਰਮ 29 ਅਤੇ 30 ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਉੱਤੇ ਦਸਤਖਤ ਵੀ ਜਾਅਲੀ ਸਨ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ "ਵਾਹਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰ" ਦਾ ਲਾਭ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਫਸਟ ਕਲਾਸ ਵੱਲੋਂ 5.7.2013 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ' ਚ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 203 ਤਹਿਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸਟੈਂਡ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਕੁਝ ਨਵੇਂ ਤੱਥ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ।

ਨਵੀਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਨਵੇਂ ਤੱਥ ਹਨ, ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਵੀਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਆਗਿਆ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਦਾਲਤ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਾਲੁਕਦਾਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਨੋਟ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁੱਖ ਇਲਜ਼ਾਮ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹੀ ਰਹੇ। ਫ਼ਰਕ ਸਿਰਫ਼ ਇੰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ, ਪੂਨਮ ਚੰਦ ਜੈਨ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 16 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਾਲੁਕਦਾਰ ਦੇ ਪੈਰਾ 50 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਵਾਧੂ ਸਮੱਗਰੀ ਵਾਜਬ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੀ। [ਪੈਰਾ 15][1145 ਏ-ਐਫ]

3. ਸ਼ਿਵਸ਼ੰਕਰ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਾਹਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕੋਲ ਉਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਵਾਜਬ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਕੋਈ ਮੁੱਢਲਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਕਿਸੇ ਤਕਨੀਕੀ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਸਿਰਫ ਸਹਾਇਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ; ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਅਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਾਲੁਕਦਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੂਨਮ ਚੰਦ ਜੈਨ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ। [ਪੈਰਾ 17][1146 ਐੱਫ ਐੱਚ; 1147 ਏ-ਬੀ]

ਪ੍ਰਮਥਾ ਨਾਥ ਤਾਲੁਕਦਾਰ ਬਨਾਮ ਸਰੋਜ ਰੰਜਨ ਸਰਕਾਰ (1962) ਪੂਰਕਤਾ ਐਸਸੀਆਰ 297; ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ (2001) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 570: [2001] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 707; ਪੂਨਮ ਚੰਦ ਜੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਫ਼ਜ਼ਰੂ (2010) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 631: [2010] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 109; ਉਦਯ ਸ਼ੰਕਰ ਅਵਸਥੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2013) 2 ਐਸਸੀਸੀ 435: [2013] 3 ਐਸਸੀਆਰ 935;

ਰਣਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2009) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 642; ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2013) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 245: [2013] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 243-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ.

ਬਿੰਦੇਸ਼ਵਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਕਾਲੀ ਸਿੰਘ (1997) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 57: [1986] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 771; ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਏ. ਐਸ. ਗੌਰਾਇਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਐਨ. ਠਾਕੁਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (1986) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 709; ਸ਼ਿਵਸ਼ੰਕਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2012) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 130: [2011] 13 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 247-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[1962] ਸਪਲਾਈ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 297 ਪੈਰਾ 9 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ

[1986] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 771 ਪੈਰਾ 13 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2001] 1 ਐਸਸੀਆਰ 707 ਪੈਰਾ 13.1 ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

(2009) 9 ਐਸਸੀਸੀ 642 ਪੈਰਾ 13.2 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2010] 2 ਐਸਸੀਆਰ 109 ਪੈਰਾ 13.3 ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2013] 3 ਐਸਸੀਆਰ 935 ਪੈਰਾ 13.4 ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2013] 1 ਐਸਸੀਆਰ 243 ਪੈਰਾ 13.5 ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2011] 13 ਐਸਸੀਆਰ 247 ਪੈਰਾ 13.5 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

(1982) 1 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 466 ਪੈਰਾ 13.5 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2020 ਦੇ 367-368.

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਜਬਲਪੁਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 12.02.2019 ਤੋਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨੰ. 2015 ਦਾ 2996 ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨੰ. 2016 ਦੇ 2556.

ਦੇਵਦੱਤ ਕਾਮਤ, ਸੀਨੀਅਰ. ਵਕੀਲ, ਪਾਈ ਅਮਿਤ ਅਤੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਇਨਾਮਦਾਰ, ਵਕੀਲ। ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੀਖਰਾ, ਏਏਏਜੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਅਰੋੜਾ, ਸੀਨੀਅਰ. ਵਕੀਲ, ਰਾਹੁਲ ਕੌਸ਼ਿਕ, ਵਿਵੇਕ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਵਾਸਤਿਕ ਦਲਾਲ, ਵਕੀਲ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ.

ਸਮਤਾ ਨਾਇਡੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਉਦੈ ਉਮੇਸ਼ ਲਲਿਤ, ਜੇ

1 ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 12.02.2019 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। 2015 ਦਾ 2996 ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨੰ. 2016 ਦੇ 2556.

3. 1995 ਦੀ ਮਾਰੂਤੀ-800 ਕਾਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜੀ. ਐਸ. ਨਾਇਡੂ ਦਾ 12.12.2001 ਨੂੰ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। (ਜੋ ਕਿ ਅਣਵਿਆਹਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ) ਉਸ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੁੱਤਰ (ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ) ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ (ਜੀ. ਐਸ. ਨਾਇਡੂ ਦੇ ਤੀਜੇ ਪੁੱਤਰ) ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵਿਰੁੱਧ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈਃ -

"3. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਵਰਗੀ ਜੀ ਐਸ ਨਾਇਡੂ ਦੀ 12.12.2001 ਨੂੰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੁਲਗ ਏ/1 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

4. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 2.11.2010 ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਫਾਰਮ 29 ਅਤੇ 30 'ਤੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਖਤ ਪਾ ਕੇ ਅਤੇ ਫਾਰਮ ਨੰ. 29 ਅਤੇ 30 ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ' ਤੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਖਤ ਪਾ ਕੇ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸਵਰਗੀ ਜੀ ਐਸ ਨਾਇਡੂ ਦਾ 12.12.2001 ਨੂੰ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਾਰਮ ਨੰ. 29 ਅਤੇ 30 ਦੀ ਇੱਕ ਸਹੀ ਕਾਪੀ ਅਤੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੁਲਗ ਏ/2 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਵਾਹਨ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਜੀ. ਐੱਸ. ਨਾਇਡੂ ਕੋਲ ਸੀ, ਉਸ ਦਿਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇ।

5. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 1 ਅਤੇ 2 ਨੇ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਵਰਗੀ ਜੀ. ਐੱਸ. ਨਾਇਡੂ ਦੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਾਹਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 409,420,467,468 ਅਤੇ 471 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

1 ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬੈਂਚ, ਜਬਲਪੁਰ

4. ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਬਲਪੁਰ ਦੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਫਸਟ ਕਲਾਸ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਿਤੀ 05.07.2013 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆਃ-

"ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਮਤਾ ਨਾਇਡੂ ਅਤੇ ਦਿਲੀਪ ਨਾਇਡੂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਮੁੱਢਲਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ।

ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 203 ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

5. ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਅੱਠਵੇਂ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਜਬਲਪੁਰ ਅੱਗੇ ਸੋਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। 05.03.2014 ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਨਵੇਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਵੀਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸੋਧ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀਃ-

"ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਨਵੀਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਨਵੇਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸੋਧਵਾਦੀ ਹੁਣ ਤੁਰੰਤ ਸੋਧ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਸੋਧ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

6. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੇਸ ਨੰ. ਸਾਲ 2014 ਦੀ 9226 ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਕਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਪੈਰਾ 5,6 ਅਤੇ 7 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਾਧੂ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਸਮੱਗਰੀ ਇਹ ਸੀਃ-

(ਏ) ਸਟੈਂਡਰਡ ਆਟੋ ਏਜੰਸੀ, ਜਬਲਪੁਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ' ਤੇ ਵਾਹਨ ਦਾ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੁਪਏ 37,500/- ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਨੋਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(ਬੀ) ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਰੁਪਏ 37,500/- ਦੀ ਉਕਤ ਰਕਮ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਵਾਹਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਐਡਜਸਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(ਸੀ) ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਨਵੇਂ ਵਾਹਨ ਦਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ।

(ਡੀ) ਆਰਟੀਓ, ਜਬਲਪੁਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ।

ਉਪਰੋਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 201 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 409,420,467,468 ਅਤੇ 471 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ".)

7. 02.08.2014 ਨੂੰ, ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਫਸਟ ਕਲਾਸ ਜਬਲਪੁਰ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਪਰ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ 2014 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵਿਜ਼ਨ ਨੰਬਰ.288 ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਕੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 9ਵੇਂ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਜਬਲਪੁਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਮਿਤੀ 02.11.2015 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਸੋਧ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ' ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ 2015 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵਿਜ਼ਨ ਨੰਬਰ.2996 ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

8. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਸੋਧ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ, ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਫਸਟ ਕਲਾਸ, ਜਬਲਪੁਰ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ-X ਨੇ ਆਪਣੇ 20.09.2016 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ, 420,467,468 ਅਤੇ 471 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ 2016 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੋਧ ਨੰ. 2556 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵੇਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੀ ਸੀ।

9. ਇਹ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿ ਕੀ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪ੍ਰਮਥਾ ਨਾਥ ਤਾਲੁਕਦਾਰ ਬਨਾਮ ਸਰੋਜ ਰੰਜਨ ਸਰਕਾਰ 2 ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ' ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ:-

"12. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵੇਲੇ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਤੱਥ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਿਲੀਪ ਅਤੇ ਸਾਮਤਾ ਨੇ ਇਕਪਾਸੜ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੀ. ਸ਼ੰਕਰ ਨਾਇਡੂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਰ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਬਾਅਦ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।"ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

[2] ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1962 ਐਸ. ਸੀ. 876 = (1962) ਪੂਰਕ 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 297

10. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਵਿੱਚ ਰੁਪਏ 45,000/- (ਸਿਰਫ ਪੰਤਾਲ਼ੀ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਉਕਤ ਰਕਮ ਰਜਿਸਟਰੀ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਇਸ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਜੇ ਜੀ. ਐੱਸ. ਨਾਇਡੂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਰਸ ਨੂੰ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਵਾਦਾਂ/ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਸੁਝਾਅ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ।

11. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਦੇਵਦੱਤ ਕਾਮਤ ਅਪੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ। ਤਾਲੁਕਦਾਰ 2 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਨਵੀਂ ਸਮੱਗਰੀ ਮਿਲੀ, ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ' ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ।

12. ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਤਾਲੁਕਦਾਰ 2 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੱਜ ਕਪੂਰ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 35 ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 109 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 467 ਅਤੇ 471 ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ 19.01.1948 ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ' ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਡੀਡ, 05.02.1951 ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ 1000 ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਡੀਡ ਅਤੇ ਸਵਰਗੀ ਸ੍ਰੀ ਨਲਿਨੀ ਰੰਜਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੇ ਮਿੰਟ ਜਾਅਲੀ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਨ। ਚੀਫ਼ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਉਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸੇ ਧਾਰਾ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਾਧੂ ਸਮੱਗਰੀ ਕਿ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਸੀ, ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੱਲ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀਃ-

"ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 203 ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਦੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਸੀ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤਾਜ਼ਾ ਸਬੂਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਬੈਂਚ ਦੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਸਿਟੀ ਟੈਲੀਫੋਨ ਐਕਸਚੇਂਜ ਸਬੰਧੀ ਤੱਥ ਨਵਾਂ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੋਦ ਰੰਜਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿੰਟ ਬੁੱਕ ਦੀ ਫੋਟੋਸਟੈਟ ਕਾਪੀ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸੰਭਵ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਸਿਟੀ ਟੈਲੀਫੋਨ ਐਕਸਚੇਂਜ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੋਦ ਰੰਜਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਸਿਟੀ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਚੀਫ਼ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸ੍ਰੀ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਨੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਐਨ. ਆਰ. ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਲਿਖਤ ਅਤੇ ਦਸਤਖਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਚੀਫ਼ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਹੋਈ ਸੀ; ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਵਾਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਹੋਈ। ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਚੀਫ਼ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸ੍ਰੀ ਬਿਜੋਏਸ਼ ਮੁਖਰਜੀ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਸੀ।

12.1 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀਃ -

"48. ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੇ ਤਹਿਤ "ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ" ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 16 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੰਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੈਕਸ਼ਨ 200,202 ਅਤੇ 203 ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 200 ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 202,203 ਅਤੇ 204 ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਵੜ੍ਹੀਲਾਲ ਪੰਚਾਲ ਬਨਾਮ ਦੱਤਾਤਰਿਆ ਦੁਲਾਜੀ ਘੜ੍ਹੀਗਾਓਂਕਰ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 202 ਅਤੇ 203 ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਅਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।3. ਸੈਕਸ਼ਨ 202 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 203 ਇਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 203 ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ,

[3] ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1960 ਐਸ. ਸੀ. 1113

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਤੀਜਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਦਿਮਾਗ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 202 ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਲਤ ਦਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ' ਤੇ ਆਪਣਾ ਦਿਮਾਗ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 203 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼, ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ' ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਜਿੱਥੇ ਪਿਛਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਅਧੂਰੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਗ਼ਲਤਫ਼ਹਿਮੀ' ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਤੁਕਾ, ਅਨਿਆਂਪੂਰਨ ਜਾਂ ਮੂਰਖਤਾਪੂਰਨ ਸੀ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਨਵੇਂ ਤੱਥ ਜੋ ਵਾਜਬ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਪਿਛਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ' ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅੱਲ੍ਹਾ ਦੀਤੋ ਬਨਾਮ ਕਰਮ ਬਖਸ਼ [4]; ਰਾਮ ਨਰਾਇਣ ਚੌਬੇ ਬਨਾਮ ਪਨਾਚੰਦ ਜੈਨ [5]; ਹੰਸਾਬਾਈ ਸਯਾਜੀ ਪਯਾਗੁਡੇ ਬਨਾਮ ਆਨੰਦ ਗਨੂਜੀ ਪਯਾਗੁਡੇ [6] ਦੋਰਾਇਸਾਮੀ ਬਨਾਮ ਸੁਬਰਾਮਣੀਆ [7]. ਨਵੀਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਨਵੇਂ ਤੱਥ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਣੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਬਨਾਮ ਡੋਲੇਗੋਬਿੰਦਾ ਦਾਸ [8] ਵਿੱਚ ਮੈਕਲਿਨ, ਸੀ. ਜੇ. ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਿਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੁਆਰਕਾ ਨਾਥ ਮੰਡਲ ਬਨਾਮ ਬੇਨੀਮਾਧਾਸ ਬੈਨਰਜੀ [9] ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਪਿਛਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤਾਜ਼ਾ ਸਬੂਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

12.2 ਇਹ ਪੈਰਾ 50 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀਃ -

[4] ਏ ਆਈ ਆਰ 1930 ਲਾਹ 879

[5] ਏ ਆਈ ਆਰ 1949 ਪੈਟ 256

[6] ਏ ਆਈ ਆਰ 1949 ਬੰਬ 384

[7] ਏ ਆਈ ਆਰ 1918 ਮੈਡ 484

[8] ਆਈ ਐੱਲ ਆਰ 28 ਕੈਲ 211

[9] ਆਈ ਐੱਲ ਆਰ 28 ਕੈਲ 652 (ਐੱਫ ਬੀ)

"50. ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਜ਼ਾ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਕੁਝ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਾਜਬ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਤੱਥ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਹੀਂ ਹੈ।

12.3 ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ:-

"61. ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਤਾਜ਼ਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲਿਆਉਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਘੋਰ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

....

63. ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

12.4 ਅਸਹਿਮਤੀ ਰਾਏ ਐੱਸ.ਕੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦਾਸ, ਜੇ.

13. ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਬਿੰਦੇਸ਼ਵਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਕਾਲੀ ਸਿੰਘ [10] ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: "ਹੁਣ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਿਰਫ ਤਾਜ਼ਾ ਤੱਥਾਂ ਜਾਂ ਪਿਛਲੇ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।" ਬਿੰਦੇਸ਼ਵਰੀ [10] ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਏ.ਐਸ. ਗੌਰਾਇਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐੱਸ.ਐੱਨ. ਠਾਕੁਰ ਅਤੇ ਹੋਰ [11].

13.1 ਨੰਬਰ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ 12 ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਡਿਫਾਲਟ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕੀ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:-

"9. ਕੋਡ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਜਾਂ ਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਡਿਸਚਾਰਜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 300, ਜੋ ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ, ਨੇ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨਾ, ਬਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

[10] (1997) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 57

[11] (1986) 2 ਐਸਸੀਸੀ 709

[12] (2001) 2 ਐਸਸੀਸੀ 570

ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 202 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸੇ ਤੱਥ' ਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਫਿਰ ਵੀ, ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

... ...

12. ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ' ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਹੀ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਜਾਣ' ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 203 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀ ਤਾਂ ਸਥਿਤੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮਤਭੇਦ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਕੀ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਧਾਰਾ 203 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਮਥ ਨਾਥ ਤਾਲੁਕਦਾਰ ਬਨਾਮ ਸਰੋਜ ਰੰਜਨ ਸਰਕਾਰ[2] ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

"ਸੈਕਸ਼ਨ 203, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ' ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ,ਜਿੱਥੇ ਪਿਛਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਧੂਰੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਗ਼ਲਤਫ਼ਹਿਮੀ' ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਤੁਕਾ, ਅਨਿਆਂਪੂਰਨ ਜਾਂ ਮੂਰਖਤਾਪੂਰਨ ਸੀ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਨਵੇਂ ਤੱਥ ਜੋ ਵਾਜਬ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ' ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

"ਐੱਸ.ਕੇ.ਦਾਸ, ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ) ਉਕਤ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਅਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਰੁਖ ਅਪਣਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

13.2. ਰਣਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ [13] ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 23 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਉਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀਃ-

"23. ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੰਕੁਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਫੀਸ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

24. ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਮਥਾ ਨਾਥ ਤਾਲੁਕਾ ਕੇਸ [2] ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 203 ਦੇ ਤਹਿਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਥੇ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੇਸ਼ਕ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 362 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

25. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 203 ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮੁੱਢਲੇ ਮਾਮਲੇ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ' ਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

26. ਉਕਤ ਸਥਿਤੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇਸ [12] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਥਾ ਨਾਥ ਤਾਲੁਕਦਾਰ ਕੇਸ 2 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ' ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੇ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਜਾਂ ਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬਰੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਜੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਡਿਫਾਲਟ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ।

13.3. ਪੂਨਮ ਚੰਦ ਜੈਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਫਜ਼ਰੂ [14] ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਕਿ ਕੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੀ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀਃ

[13] (2009) 9 ਐਸਸੀਸੀ 642

[14] (2010) 2 ਐਸਸੀਸੀ 631

"14. ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਤੱਥ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

15. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਮਥ ਨਾਥ ਤਾਲੁਕਦਾਰ ਬਨਾਮ ਸਰੋਜ ਰੰਜਨ ਸਰਕਾਰ [2] ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਲਗਭਗ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਸਨ। ਪ੍ਰਮਥਾ ਨਾਥ [2] ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਪੂਰ, ਜੇ. ਉਸ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ "ਕੋਡ") ਦੀ ਧਾਰਾ 203 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀਃ

(ਏ) ਜਿੱਥੇ ਪਿਛਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੂਰੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ

(ਬੀ) ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਗ਼ਲਤਫ਼ਹਿਮੀ' ਤੇ, ਜਾਂ

(ਸੀ) ਜੋ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਤੁਕਾ, ਅਨਿਆਂਪੂਰਨ ਜਾਂ ਮੂਰਖਤਾਪੂਰਨ ਸੀ, ਜਾਂ

(ਡੀ) ਜਿੱਥੇ ਪਿਛਲੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਤੱਥ ਜੋ ਵਾਜਬ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ' ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ।

16. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਮਥਾ ਨਾਥ [2] ਵਿੱਚ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦਾ ਹਿੱਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 50 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਤਾਜ਼ਾ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਤਾਜ਼ਾ ਤੱਥ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਵਾਜਬ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸੈਟਲਡ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਝ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਪੈਰਾ 50, ਪੰਨਾ 899)

17. ਇਹ ਸਵਾਲ ਮੁੜ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ [12] ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ। ਉੱਥੇ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ

ਪ੍ਰਮਥਾ ਨਾਥ [2] ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੋਡ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਾਂਗ ਉਸੇ ਦੋਸ਼' ਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 202 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹੀ ਤੱਥਾਂ' ਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ "ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਾਤ" ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾ 12 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਡਿਫਾਲਟ ਲਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸੇ ਤੱਥ' ਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 203 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀ ਤਾਂ ਸਥਿਤੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

18. ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ 12 ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਮਥ ਨਾਥ [2] ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਥ ਨਾਥ 2 ਦੇ ਪੈਰਾ 48 ਵਿੱਚ ਜੱਜ ਕਪੂਰ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾਃ (ਏ. ਆਈ. ਆਰ. ਪੀ. 899, ਪੈਰਾ 48)

"48. ... ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 203 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ' ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਪਿਛਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਅਧੂਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਗ਼ਲਤਫ਼ਹਿਮੀ ਉੱਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਬੇਤੁਕਾ, ਅਨਿਆਂਪੂਰਨ ਜਾਂ ਮੂਰਖਤਾਪੂਰਨ ਸੀ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਨਵੇਂ ਤੱਥ ਜੋ ਵਾਜਬ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਪਿਛਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

19. ਮਹੇਸ਼ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਬੀ ਜਨਾਰਦਨ ਰੈੱਡੀ [15] ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 19 ਦੇ ਪੰਨਾ 740 ਉੱਤੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਜਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਤੱਥ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੋਕ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪਿਛਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 204 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹੈ।

[15] ਏਆਈਆਰ 2003 ਐਸਸੀ 702

ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ. ਮਹੇਸ਼ ਚੰਦ [15] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਮਥਾ ਨਾਥ [2] ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਮਥਾ ਨਾਥ 2 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਮਥਾ ਨਾਥ 2 ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤ ਅਜੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਯੂ ਪੀ [16] ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਹੇਸ਼ ਚੰਦ [15] ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਇੱਥੇ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

20. ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜੋ ਘੱਟ ਜਾਂ ਘੱਟ 1962 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਇੱਕੋ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਵੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਤੱਥ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਮਥਾ ਨਾਥ [2] ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(ਦੀ ਸਪਲਾਈ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ)

13.4. ਉਦੈ ਸ਼ੰਕਰ ਅਵਸਥੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ [17] ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਸੀਃ -

"47. ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ [18] ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

[16] (2009) 11 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 89

[17] (2013) 2 ਐਸਸੀਸੀ 435

[18] (2010) 8 ਐਸਸੀਸੀ 775 (ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ)

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਇੱਕੋ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹ 2 ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਜੋ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੇਸ ਨੰ. 31-5-2001 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ 2011 ਦੀ 628 ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਉਕਤ ਕੇਸ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ।

13.5. ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ [19] ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਨਿਰਾਸ਼ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਤੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਚਰਚਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀਃ -

"26. ਸ਼ਿਵਸ਼ੰਕਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ [20]ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਮਥ ਨਾਥ ਤਾਲੁਕਦਾਰ ਬਨਾਮ ਸਰੋਜ ਰੰਜਨ ਸਰਕਾਰ[2], ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ [12], ਮਹੇਸ਼ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਬੀ ਜਨਾਰਦਨ ਰੈੱਡੀ [15] ਅਤੇ ਪੂਨਮ ਚੰਦ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਫਜ਼ਰੂ 21 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾਃ (ਸ਼ਿਵਸ਼ੰਕਰ ਸਿੰਘ ਕੇਸ [20], ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਪੰਨਾ 136, ਪੈਰਾ 18)

"18. ... ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਉਹੀ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ' ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦਾ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੁਕੰਮਲ ਤੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ ਜਾ ਸਕੇ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ ਝੁਕ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਨ' ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

27. ਚੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਜ ਸਿੰਘ [22] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਓਨਾ ਹੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਸਤੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

[19] (2013) 9 ਐਸਸੀਸੀ 245

[20] (2012) 1 ਐਸਸੀਸੀ 130

[21] (2004) 13 ਐਸਸੀਸੀ 269

[22] (1982) 1 ਐਸਸੀਸੀ 466

ਅਜਿਹੀ ਤੱਥ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

....

33. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਖੁਦ ਜਵਾਬਦੇਹ 1 ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੀ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਬੇਲੋੜੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਤੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਡੈਬੀਟੋ ਨਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਵਿਚਾਰ ਅਸਲ, ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਠੋਸ ਨਿਆਂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੇ, ਨਾ ਕਿ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ।

14. ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ [12] ਵਿੱਚ ਤਾਲੁਕਦਾਰ [2] ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ"। ਇਹ ਅੱਗੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ' ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਹੀ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਜਾਣ' ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 203 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀ ਤਾਂ ਸਥਿਤੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਰਣਵੀਰ ਸਿੰਘ [13] ਅਤੇ ਪੂਨਮ ਚੰਦ ਜੈਨ [14] ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਪੂਨਮ ਚੰਦ ਜੈਨ [14] ਦੇ ਪੈਰਾ 16 ਵਿੱਚ ਵੀ ਤਾਲੁਕਦਾਰ [2] ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 50 ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਬੇੜਾ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ "ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ"' ਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ "ਜੇ ਦਾ ਮੁੱਖ

ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਨ, "ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

15. ਜੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਪੈਰੇ 3,4 ਅਤੇ 5 ਵਿੱਚ ਮੁਢਲੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਸਨ ਕਿ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਾਹਨ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਕਿ ਫਾਰਮ 29 ਅਤੇ 30 ਉੱਤੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਜਾਅਲੀ ਸਨ; ਕਿ ਫਾਰਮ 29 ਅਤੇ 30 ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਉੱਤੇ ਦਸਤਖਤ ਵੀ ਜਾਅਲੀ ਸਨ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ "ਵਾਹਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰ" ਦਾ ਲਾਭ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਫਸਟ ਕਲਾਸ ਵੱਲੋਂ 5.7.2013 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਮੁੱਢਲਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 203 ਤਹਿਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸਟੈਂਡ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਕੁਝ ਨਵੇਂ ਤੱਥ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਹੋਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਨਵੇਂ ਤੱਥ ਹਨ, ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਵੀਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਆਗਿਆ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਦਾਲਤ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਾਲੁਕਦਾਰ [2] ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਨੋਟ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁੱਖ ਇਲਜ਼ਾਮ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹੀ ਰਹੇ। ਫ਼ਰਕ ਸਿਰਫ਼ ਇੰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੁਬਾਰਾ, ਪੂਨਮ ਚੰਦ ਜੈਨ [14] ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 16 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਤਾਲੁਕਦਾਰ [2] ਦੇ ਪੈਰਾ 50 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਵਾਧੂ ਸਮੱਗਰੀ ਵਾਜਬ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੀ।

16. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਵਸ਼ੰਕਰ [20] ਸਿੰਘ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 18 ਉੱਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਅਰੋੜਾ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਰੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਵਿਰੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸੀ, ਅੰਤਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੀ ਵਿਰੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਚੁਣੌਤੀ ਕਿ ਦੂਜੀ ਵਿਰੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆਃ -

"7. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਗੌਰਵ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਖੌਤੀ ਪਹਿਲੀ ਵਿਰੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਉਕਤ ਵਿਰੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਦੂਜੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਕੋ ਇਕ ਵਿਰੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

18. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਉਹੀ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ' ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੁਕੰਮਲ ਤੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ ਜਾ ਸਕੇ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ ਝੁਕ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਨ' ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

19. ਵਿਰੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XV ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਦੂਜੀ ਵਿਰੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ' ਤੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਪਹਿਲੀ ਵਿਰੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪੂਰੇ ਤੱਥ/ਵੇਰਵੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੂਰੇ ਵੇਰਵੇ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਵਿਰੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

17. ਸ਼ਿਵਸ਼ੰਕਰ [20] ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਾਹਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕੋਲ ਉਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਵਾਜਬ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਕੋਈ ਮੁੱਢਲਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਕਿਸੇ ਤਕਨੀਕੀ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਸਿਰਫ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ।

ਸਮੱਗਰੀ; ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਾਲੁਕਦਾਰ [2] ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ [12] ਅਤੇ ਪੂਨਮ ਚੰਦ ਜੈਨ [14] ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ।

18. ਉਪਰੋਕਤ ਪਰਿਸਰ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ 2014 ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੇਸ ਨੰ. 9226 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Advocate Shifa Kler